

ARA GÜLER'İN FOTOĞRAFLARININ FİLATELİDEKİ TEMSİLİ

Serkan AYCİL

Bağımsız Araştırmacı, Türkiye

sserkan.aycil@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3540-5548>

<i>Atıf</i>	AYCİL, S. (2026). ARA GÜLER'İN FOTOĞRAFLARININ FİLATELİDEKİ TEMSİLİ. <i>İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 18(1), 131-145.
-------------	---

ÖZ

Çalışmanın amacı Türkiye'nin önemli belgesel fotoğrafçılarından biri olan Ara Güler'in fotoğraflarının filatelik tasarımlara nasıl yansıtıldığını incelemektir. Çalışma aynı zamanda fotoğraf sanatı ile filateli arasında kurulan görsel ve kültürel ilişkiyi ortaya koymaktadır. Nitel araştırma yöntemiyle oluşturulan bu çalışmanın verileri doküman analiziyle toplanmıştır. İlk önce Ara Güler anahtar kelimesi kullanılarak literatür oluşturulmuştur. Ardından araştırmacının kişisel arşivinden ve çevrimiçi web adreslerinden görsellere erişilmiştir. Çalışmanın bulguları iki adet anma pulu, iki adet seri numaralı anma bloku, iki adet ilk gün zarfı ve beş adet fotoğrafın orijinal temsilinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamındaki fotoğrafların ise Ara Güler tarafından 1959, 1961, 1962, 1968 ve 1987 yıllarında çekildiği anlaşılmaktadır. Bu tasarımlarda doğrudan görsel kullanımının tercih edildiği, tipografinin ise arka planda tutulduğu görülmektedir. Buna göre siyah-beyaz fotoğraflar sanatçının nostaljik ve belgesele yakın olan üslubunu yansıtırken Erzurum yöresine ait renkli baskılı tasarımlar Ara Güler'in sanatsal bakış açısını yalnızca İstanbul'la sınırlamadığını, Anadolu'nun farklı coğrafyalarına da yöneldiğini ortaya koymaktadır. Farklı kategorideki birçok çalışmanın geçmiş yıllarda pul emisyon programına konu olduğu bilinmekle birlikte Ara Güler'in İstanbul başta olmak üzere Anadolu'nun farklı coğrafyalarında çektiği fotoğraflar ancak 2024 yılında pul emisyon programına dâhil edilmiştir. Bu tür çalışmalar, sanat eserlerinin yeniden üretilip geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır. Sonuç olarak, Ara Güler'in fotoğraflarının filatelik

Geliş Tarihi: 18.09.2025 / Kabul Tarihi: 20.11.2025, DOI: 10.17932/IAU.IAUSBD.2021.021/iausbd_v18i1005

Araştırma Makalesi-Bu makale iThenticate programıyla kontrol edilmiştir.

Copyright © İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

nesnelere aktarılması, onun sanatsal mirasının korunmasına ve kültürel bellekte yaşatılmasına katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ara Güler, İstanbul, Fotoğraf, Filateli, Pul Tasarımı.

REPRESENTATION OF ARA GULER'S PHOTOGRAPHS IN PHILATELY

ABSTRACT

The aim of this study is to examine how the photographs of Ara Güler, one of Turkey's leading artists, are represented in philatelic designs. The study also reveals the visual and cultural relationship established between photography and philately. Data for this qualitative research study were collected through document analysis. Initially, a literature review was conducted using the keyword "Ara Güler." Then, images were retrieved from the researcher's personal archive and online sources. The findings of the study consist of two commemorative stamps, two serially numbered commemorative blocks, two first-day envelopes, and original representations of five photographs. The photographs included in the study were taken by Ara Güler in the following years: 1959, 1961, 1962, 1968, and 1987. These designs favor direct visuals, while typography is subordinate. Accordingly, the black-and-white photographs reflect the artist's nostalgic, documentary-like style, while the color-printed designs from the Erzurum region reveal that Ara Güler's artistic perspective was not limited to Istanbul but also explored diverse regions of Anatolia. While it is known that many works in various categories were subject to the stamp issue program in previous years, photographs taken by Ara Güler in various regions of Anatolia, particularly Istanbul, were only included in the stamp issue program in 2024. Such items enable the reproduction of art and make it accessible to a broader audience. Consequently, the transfer of Ara Güler's photographs to philatelic objects contributes to the preservation of his artistic legacy and its perpetuation in cultural memory.

***Keywords:** Ara Guler, Istanbul, Photography, Philately, Stamp Design.*

GİRİŞ

Türkiye’de fotoğrafçılığın uluslararası alanda en önemli temsilcilerinden biri konumunda olan Ara Güler, 16 Ağustos 1928’de İstanbul’da doğdu (Güçel, 2023, s. 74). İlk yıllarında sinemadan etkilenen sanatçı, lise yıllarında film stüdyolarında çalışma imkânı buldu (Güven, 2018, s. 28). Yönetmen veya oyun yazarı olmak isteyen sanatçı, bir süre Muhsin Ertuğrul’un yanında tiyatro ve oyunculuk eğitimi aldı. Ara Güler, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’ndeki öğrenimini yarıda bırakarak hayatına foto muhabiri olarak devam etme kararı aldı. Gazetecilik kariyerine *Yeni İstanbul* gazetesinde başlayan sanatçı, *Time-Life* dergisinin yanı sıra *Paris-Match* ve *Der Stern* dergilerinin Yakın Doğu foto muhabirliği görevini üstlendi (Ara Güler Müzesi, 2024). *Magnum Photos*’a katıldığı sırada, 1960’ta “Nuh’un Gemisi” konulu bir röportaj yaptı. Yaptığı röportaj sayesinde Ara Güler’in elindeki fotoğraflar *Magnum Photos* tarafından yüzün üzerinde yayına dağıtıldı. Sonraki yıllarda “Nemrut Dağı” ve “Afrodisias” röportajlarını gerçekleştiren Ara Güler, her iki antik kentin bütün dünyada tanınmasını sağladı (Güler, 2010, s. 10). İngiltere’de yayımlanan *British Journal of Photography Year Book*, 1961’de Ara Güleri dünyanın en iyi yedi fotoğrafçısından biri olarak tanımladı. Fotoğraf dünyasının en önemli yayını olan *Camera dergisi*, 1962’de sanatçı anısına özel sayı yayımladı. Yavuz Zırhlısı’nın sökülmesini konu alan 1974 tarihli *Kahramanın Sonu* adlı belgesel filmini çeken sanatçı, yıllarca emek verdiği Mimar Sinan’ın yapıtlarının yer aldığı fotoğrafları ancak 1992’de yayımlayabildi (Güler, 1996; İletim, 2021). Bunun yanı sıra *Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Birincilik Ödülü* (1979), *Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü* (2005), *İstanbul Fotoğraflarıyla İstanbul Turizm Özel Ödülü* (2008), *Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü* (2011) ve *The Leica Hall of Fame Ödülü* (2016) aldı. Sanatçıya ayrıca Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi tarafından fahri doktora unvanı verildi (İstanbul Modern, t.y.). İstanbul’un gözü olarak anılan ve hakkında çok sayıda yayın, sergi ve belgesel bulunan Ara Güler, 2018’de İstanbul’da hayatını kaybetti (Tavlaş, 2014, s. 279-287; Akgüngör, 2021, s. 13-14).

Fotoğrafi, sanat olmanın ötesinde bir “tarihi durdurma” eylemi olarak gören Ara Güler, anın gerçekliğini hiçbir biçimde manipüle etmeden kaydetmeye büyük önem vermiştir (İsmet, 2021, s. 40). Parçalı karelerden oluşan fotoğraf pratiği, İstanbul’un değişen yapısına ve sıradan insanların gündelik yaşamına tanıklık etmektedir. Bu yönüyle, Ara Güler’in fotoğraf

felsefesinde Henri Cartier-Bresson'un temsil ettiği "karar anı" estetiğinin belirgin bir etkisi görülmektedir (Yenici, 2020, s. 563-564).

Ara Güler'in fotoğrafik bakış açısı, gerçeği yalın ve etkileyici bir biçimde yakalamaya dayanmaktadır. İstanbul'un gözü olarak anılan sanatçı, bu nedenle insanları, sokakları ve günlük yaşamı doğal ve bir o kadar da samimi hâleriyle fotoğraflamaya odaklanmaktadır. Siyah-beyaz kareleriyle duygu ve atmosferi öne çıkaran Ara Güler, anlık ifadeleri ve ışık-gölge oyunlarını ustalıklarla kullanarak güçlü ve anlam yüklü görüntüler elde etmiştir (Yenici, 2020, s. 562; Özdamar Akarçay, 2023, s. 97-100). Bu fotoğraflar yalnızca fotojurnalizm alanında değil, aynı zamanda sergi, kitap, belgesel ve reklam gibi farklı mecralarda da kullanılarak geniş kitlelere ulaşmış ve İstanbul'un kültürel belleğinde kalıcı bir yer edinmiştir.

Fotoğrafın 1839'da bir icat olarak duyurulmasının ardından, fotoğraflar görsel belge niteliği kazanmış ve pul tasarımında kullanılmaya başlanmıştır. 19. yüzyılın ortalarından itibaren portre pul fotoğrafı (portrait-stamp photograph) adıyla bilinen uygulama yaygınlaşmış ve stüdyo ortamında çekilen portreler pul biçiminde bastırılmıştır. 1863 yılında Regent Caddesi'nde Alexander Bassano tarafından tanıtılan pullar bu uygulamaya örnek olarak gösterilebilmektedir (Stickybacks.uk, 2025). 20. yüzyılda ise fotoğraflar pullarda daha sistematik olarak yer almıştır. Örneğin, Birleşik Krallık'ta yayımlanan "Wilding series" pullarında Kraliçe II. Elizabeth'in Dorothy Wilding tarafından çekilen portre fotoğrafı kullanılırken, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Ansel Adams'ın siyah-beyaz fotoğraflarından oluşan "Masters of American Photography 2002" serisi 2024'te United States Postal Service tarafından pul olarak yayımlanmıştır (Stanley Gibbons, 2025; USPS.com, 2025). Benzer biçimde, Bulgaristan'da yayımlanan 1926 tarihli bir pulda doğrudan portre fotoğrafına yer verilmiştir (Zöllner, 2020, s. 31). Türkiye'de ise fotoğrafın pul tasarımında kullanımı uzun bir geçmişe sahiptir. Buna göre, 1863'ten 1996'ya kadar geçen sürede üç binin üzerinde pul basılmıştır. Basılan pullarda portre fotoğraflarının yanı sıra ülkenin kültürel ve görsel kimliğini dünyaya tanıtmaya amacında olan birçok tema (endemik bitkiler, tarihî binalar, devlet adamları, bilim insanları, ulusal çalgı aletleri vb.) işlenmiştir (Tuna, 1997). Fotoğraf basım teknolojisindeki ilerlemeler, fotografların pul üretiminde kullanılmasına olanak tanımıştır. Bu sayede pullar, metin ve grafik içeren nesnelere olmaktan çıkarak, fotoğrafik gerçeklik taşıyan görsel iletişim aracı hâline gelmiştir (The Postal Museum,

1936). Bu dönüşüm, fotoğrafın hem estetik hem de belge değeri artırarak elde edilen tasarımların geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Dolayısıyla, fotoğrafın pul tasarımında kullanımını yalnızca filateli açısından değil, aynı zamanda koleksiyonculuk ve kültürel bellek açısından da önemli bir unsur hâline gelmiştir.

Mektup yazma sanatının gelişmesine bağlı olarak 19. yüzyıldan itibaren posta hizmetlerinde posta pulu, posta kartı, anma pulu¹, ilk gün zarfı (FDC),² tebrik kartı, anma bloku, özel gün zarfı, pul poşeti ve pul portföyü gibi materyaller kullanılmaya başlanmıştır ve bu gelenek günümüze kadar devam etmiştir. Bu bağlamda filateli, posta işlemleriyle ilgili materyallerin koleksiyonculuk objesi olarak değerlendirilmesini ifade etmektedir (Kuter, 2012, s. 13-26).

Çalışmanın amacı, Türkiye'nin önde gelen fotoğrafçılarından biri olan Ara Güler'in fotoğraflarının filatelik tasarımlara nasıl yansıtıldığını incelemektir. Bu yaklaşım fotoğrafçılık ile filateli arasında kurulan görsel ve kültürel bağı göstermesi açısından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemiyle oluşturulan bu çalışmanın verileri doküman analiziyle toplanmıştır. Doküman analizinde, araştırma kapsamına giren belgeler belirli bir akış içerisinde gruplandırılarak sistemli bir biçimde sentezlenmektedir (Bowen, 2009, s. 28).

Araştırma Verileri ve Veri Toplama Araçları

Ara Güler anahtar kelimesi kullanılarak dergi, tez, kitap, kitap bölümü ve gazete kupürü özelinde taramalar yapılmış ve çalışmanın literatürü oluşturulmuştur. Çalışmanın görsel verilerine ise Ara Güler konulu yayınların yanı sıra araştırmacının kişisel arşivinden ve çevrimiçi web adresinden erişilmiştir. Arama öncesinde PTT'nin resmi internet sitesindeki pul, ilk gün zarfı, özel gün zarfı, özel tarih damgalı zarf, baskılı posta kartı, pul portföyü, maksimum kart, posta kartları ve resmî pul sekmesinden "Ara Güler" başlığıyla aramalar yapılmıştır. Konuyla ilintili olduğu anlaşılan tasarımlar tespit edilmesinin ardından PTT tarafından yayımlanan faaliyet raporlarından teyit işlemi sağlanmıştır. Yapılan tarama neticesinde 2024'te

¹ Bir olay, konu veya kişileri anmak ya da tanıtmak amacıyla bastırılan, çoğunlukla seri veya blok biçiminde çıkarılan posta pullarıdır (PTT Filateli, 2016).

² Pulun satışa çıkarıldığı ilk günü belgelemek amacıyla, üzerine aynı içeriğe sahip pul, tasarım ve damga tatbik edilen filatelik zarflardır (PTT Filateli, 2016).

Ara Güler ve Hayalimdeki İstanbul başlığıyla yayınlanan iki adet anma pulu ile iki adet seri numaralı anma bloku ve iki adet ilk gün zarfına ulaşılmıştır. Fotoğraf kapsamında yapılan taramada ise Ara Güler tarafından 1959, 1961, 1962, 1968 ve 1987 yıllarında çekildiği anlaşılan beş adet görsele erişilmiştir. Bu sayede çalışmanın güvenilirliği için birden fazla kaynak çapraz olarak kontrol edilmiş ve verilerin doğruluğu sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik arama motoruyla birlikte ulusal ve uluslararası dizinler (*Araştırmax, Asos Index, SOBIAD, ResearchBib, Science Gate, DOAJ ve EBSCO*) üzerinden “Ara Güler, İstanbul, fotoğraf ve filateli” anahtar kelimeleri kullanılarak aramalar gerçekleştirilmiştir. Yapılan aramalar neticesinde Ara Güler’i fotoğrafçılık bağlamında ele alan çok sayıda araştırma metnine ulaşılmıştır. Pul portföyü olarak yayınlanan çalışmada ise Ara Güler konulu filatelik tasarımların daha sistemli bir biçimde bir araya getirildiği görülmüştür. Son olarak yazar tarafından filatelik tasarımlara ilişkin (renk, baskı, illüstrasyon, tipografi vb.) değerlendirmede bulunularak çalışmanın görselleri yorumlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bulguları iki adet anma pulu, iki adet seri numaralı anma bloku, iki adet ilk gün zarfı ve beş adet görselin orijinal temsilinden oluşmaktadır.

Şekil 1

Karaköy, 1959, Fotoğraf

(Kaynak: Güler, 2024).

Şekil 2

Karaköy, 1959, Anma pulu, 36 x 52 mm

(Kaynak: Güler, 2024).

Şekil 2’de emisyon programının dördüncü serisi olarak “Ara Güler” başlığıyla 14 Mart 2024’te tedavüle çıkarılan ikili serideki anma pullarından biri yer almaktadır. Satış bedeli 20,00 TL olan pulların her birinden 100.000 adet basılmıştır. Pulun grafik tasarımı Ara Güler’in çektiği 1959 tarihli fotoğraf üzerinden yapılmıştır (Pulhane, 2024). Dikey formatta tasarlanan bu pulda künye ve konu haricinde herhangi bir tipografi kullanılmamış olmakla birlikte, yazı puntosunun küçüklüğü nedeniyle illüstrasyon tipografinin önüne geçmiştir. Doğrudan görselin kullanıldığı bu tasarımda renklendirme yapılmamakla birlikte fotoğraf aslına uygun olacak biçimde siyah-beyaz olarak baskıya çıkarılmıştır. Galata Köprüsü’nün üzerinde araç ya da insan hareketliği görülmemektedir. Denizin üzerinde ise büyük bir geminin pruvası görülmekte ve hemen önünde içerisinde iki kişinin bulunduğu bir kayık seyretmektedir. Arka planda Yeni Cami ve Nuruosmaniye Camii art arda sıralanmaktadır. Hafif dalgalı deniz ve sisli atmosferden fotoğrafın sabahın ilk saatlerinde çekildiği anlaşılmaktadır. Eserde İstanbul’un kimlik çatışması baskın olarak görsele yansıtılmıştır. Bir yanda kentin kültürel belleğini simgeleyen tarihî yapılar yer alırken diğer yanda modern bir gemi aracılığıyla kentin geçirdiği dönüşüm görülmektedir. Kayıktaki iki insan figürü ise devasa yapılar arasına sıkışan ve günlük yaşamda var olmaya çalışan halkı temsil etmektedir. Soldaki tipografinin görünürlüğünü artırmak için ilgili ifadenin karanlıkta kalan kısma yerleştirildiği ve beyaz renkle illüstre edildiği fark edilmektedir.

Şekil 3

Galata Rıhtımı ’nda Ayrılık, 1962, Fotoğraf

(Kaynak: Güler, 2010, s. 18).

Şekil 4

Karaköy Rıhtımı, 1962, Anma pulu, 36 x 52 mm

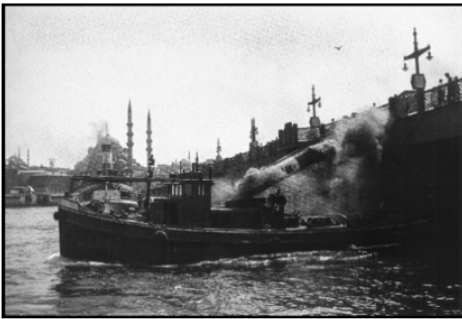

(Kaynak: Güler, 2024).

Şekil 4’te emisyon programının dördüncü serisi olarak “Ara Güler” başlığıyla 14 Mart 2024’te tedavüle çıkarılan ikili serideki anma pullarından bir diğeri yer almaktadır. Satış bedeli 20,00 TL olan pulların her birinden 100.000 adet basılmıştır. Pulun grafik tasarımı Ara Güler’in çektiği 1962 tarihli fotoğraf üzerinden yapılmıştır (Pulhane, 2024). Dikey formatta tasarlanan bu pulda künye ve konu haricinde herhangi bir tipografi kullanılmamış olmakla birlikte, yazı puntosu küçük tutulduğu için görsel unsur baskın olarak öne çıkmıştır. Doğrudan görselin kullanıldığı bu tasarımda renklendirme yapılmamış olup fotoğraf aslına uygun olacak biçimde siyah-beyaz olarak baskıya çıkarılmıştır. Karaköy Rıhtımı’nda sefere çıkma hazırlığında olduğu anlaşılan bir gemi çalışanı ile yakınının diyalogu tasarıma yansımıştır. Üzerinde atlet bulunan tayfa, kadının uzattığı not kâğıdını almak için dairesel küçük pencereden (porthole/lumbaz) kolunu uzatmaktadır. Bir dönemin sosyolojik gerçekliğine gönderme yapan bu görseldeki gemi gövdesi, kişiler arasındaki mesafeyi ve ayrılığı sembolize ederken birbirine uzanan eller aradaki sevgiye rağmen uzun sürecek bir ayrılığa işaret etmektedir. Tipografinin görünürlüğünü artırmak için ifadelerin beyaz renkli olacak biçimde, karaya karşılık gelen koyu renkli alana yazıldığı fark edilmektedir.

Şekil 5

Karaköy, 1961, Fotoğraf

(Kaynak: Güler, 2024, s. 15).

Şekil 6

Karaköy, 1961, Seri Numaralı Anma Pulu, 74 x 54 mm

(Kaynak: Güler, 2024, s. 15).

Şekil 6’da “Hayalimdeki İstanbul” başlığıyla 14 Mart 2024’te tedavüle çıkarılan portföydeki seri numaralı anma blokundan biri yer almaktadır. Satış bedeli 925,00 TL olan portföyden 3.500 adet basılmıştır. Pulun grafik tasarımı Ara Güler’in çektiği fotoğraf üzerinden yapılmıştır (Pulhane,

2024). Yatay formatta tasarlanan bu pulda künye ve konu haricinde herhangi bir tipografi kullanılmamış olmakla birlikte illüstrasyon, yazı puntosunun küçüklüğü nedeniyle tipografinin önüne geçmiştir. Doğrudan görsel kullanıldığı görülen bu tasarımda renklendirme yapılmamakla birlikte fotoğraf aslına uygun olacak biçimde siyah-beyaz olarak baskıya çıkarılmıştır. Fotoğrafın Karaköy istikametinden Eminönü'ne doğru çekildiği anlaşılmaktadır. Galata Köprüsü'nde insan hareketliği görülmekle birlikte arka planda Yeni Cami, Nuruosmaniye Camii ve Süleymaniye Camii sıralanmaktadır. Bu camiler Türkiye'nin tarihî dini ve kültürel kimliğini vurgulamaktadır. Hafif dalgalı olan denizin üzerinde ise "Çatana"³ olarak bilinen römorkör görülmektedir. Hareketli bacaya sahip olan römorkörler köprünün altından kolaylıkla geçmek için bacalarını yatırmaktaydı. İstanbul Boğazı yönüne seyreden görseldeki isimle çalışan römorkörün de Galata Köprüsü'nün altından geçmek için bacasını yatırdığı mekanizmayı aşağıya doğru çeken halatlardan anlaşılmaktadır. Bu görsel ise Türkiye'nin denizle olan bağını ve ticari taşımacılık anlayışındaki değişimi temsil etmektedir. Ayrıca tipografinin görünürlüğünü artırmak için ifadelerin beyaz renkli olacak biçimde köprü çıkışına karşılık gelen koyu renkli alana yazıldığı fark edilmektedir.

Şekil 7

Erzurum, 1968, Fotoğraf

(Kaynak: Güler, 2024, s. 17).

Şekil 8

*Erzurum, 1968, Seri Numaralı
Anma Pulu, 58 x 58 mm*

(Kaynak: Güler, 2024, s. 17).

³ İstanbul Boğazı'ndan Haliç'e su, kömür, kum ve kereste gibi yük niteliğindeki malzemeleri taşıyan mavnaları çekmek için kullanılan römorkörler (Hut, 2022, s. 87-89).

Şekil 8’de “Hayalimdeki İstanbul” başlığıyla 14 Mart 2024’te tedavüle çıkarılan portföydeki seri numaralı anma blokundan diğeri yer almaktadır (Pulhane, 2024). Kare formatta tasarlanan bu pulda künye ve konu haricinde herhangi bir tipografi kullanılmamış olmakla birlikte, diğerlerinden farklı olan bu tasarım renkli olarak baskıya çıkarılmıştır. Diğer tasarımların tamamında İstanbul’u konu alan içeriklerin kullanıldığı görülürken bu tasarımda Erzurum yöresi çalışmaya konu olmuştur. Doğrudan görsel kullanıldığı görülen bu tasarımın cirit oyunu sırasında çekildiği anlaşılmaktadır. Atlı cirit⁴ Türkiye’nin birçok ilinde olduğu gibi Erzurum yöresinde de yaygın olarak icra edilen bir spordur. Temsildeki cirit oyununun yüksek rakımlı bir alanda icra edildiği görülmektedir. Eriyen karlardan kuraklığın etkisini artırdığı bir dönem olduğu anlaşılmaktadır. Eserde Anadolu insanının yaşamı ve kültürel dokusu evrensel bir yaklaşımla ele alınmıştır. Geleneksel kimlik ve folklorik öğeler yalnızca betimleyici bir iletişim aracı olarak değil, insanın doğayla kurduğu bağın bir yansıması olarak görselle yansımıştır.

Şekil 9

Tophane, 1987, Fotoğraf

(Kaynak: Güler, 2010, s. 37).

Şekil 10

Tophane, 1987, İlk Gün Zarfı, 350 x 240 mm

(Kaynak: Güler, 2024).

Şekil 10’da emisyon programının dördüncü serisi olarak “Ara Güler” ve “Hayalimdeki İstanbul” başlığıyla 14 Mart 2024’te tedavüle çıkarılan ilk gün zarfı yer almaktadır. Satış bedeli 60,00 TL olan ilk gün zarfından 5.500 adet (2.000 adet aboneler için, 3.500 adet portföy içerisinde) üretilmiştir. Yatay formatta tasarlanan ilk gün zarfının sağ üst kısmına Ara Güler başlığıyla tedavüle çıkarılan ikili serideki pullar yerleştirilmişken sol alt

⁴ Yakın zamana kadar Anadolu’nun bir birçok yerinde oynanan atlı cirit oyunu günümüzde Bayburt, Erzurum, Kars, Malatya, Manisa, Sivas ve Uşak’ta icra edilmektedir (Yıldırım ve Yıldız, 2013, s. 36).

kısma yine kendisinin 1987’de Tophane’de çektiği fotoğraftan bir kesit eklenmiştir. Künye haricinde herhangi bir tipografinin görülmediği bu tasarımda gerek pulların gerekse zarfın üzerine körüklü ve analog olmak üzere iki adet fotoğraf makinesi temalı bir damga tatbik edilmiştir.

Şekil 11

Ara Güler Konulu Zarf

(Kaynak: Khalkedon Mezat, 2025).

Şekil 11’de “Ara Güler” başlığıyla yayınlanan ve 14 Mart 2024 tarihli bir damga ile iptali sağlanan filatelik bir zarfa yer verilmiştir. İlk gün zarfı olduğu belirtilen ve pul emisyon programı dışında oluşturulduğu anlaşılan bu zarf açık artırma ile satışa sunulmuştur. Yatay formatta tasarlanan ilk gün zarfının sağ üst kısmına Ara Güler başlığıyla tedavüle çıkarılan ikili serideki pullar yerleştirilmişken sol kısma körüklü ve analog olmak üzere iki adet fotoğraf makinesi temalı filatelik bir damga, alt kısma ise Beyoğlu PTT Müdürlüğü’ne ait olduğu görülen bir adet posta damgası tatbik edilmiştir. Bu örnek Ara Güler’e ait fotoğrafların filatelik tasarımlar aracılığıyla daha geniş kitlelere ulaştığını ve söz konusu fotoğrafların görünürlüğünün arttığını göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bireysel kullanıcı ve firmalar 1953-1980 arası yıllarda çok sayıda ilk gün zarfı üretmiştir. Fakat 1980’de getirilen kısıtlamadan sonra PTT artık ilk gün zarflarında kendi logosunu kullanmıştır (Pulhane, 1979). Çalışma kapsamında ilk gün zarfı olduğu belirtilen iki adet filatelik zarfa ulaşılmıştır. Zarflardan birinde anma pulu, görsel, filatelik damga ve PTT’nin kurumsal logosu yer alırken diğer tasarımda anma pulları ve iki farklı damga tatbiki bulunmaktadır. İkinci tasarımın üzerinde ilk gün zarfı olduğunu belirten herhangi bir logo bulunmamaktadır. Ayrıca zarfa hem filatelik damga hem

de işyerinin posta gişesine ait olduğu anlaşılan bir damga tatbik edildiği anlaşılmaktadır.

İlk fotoğraflar siyah-beyaz ya da griye yakın bir tonda ortaya çıkmıştır. Siyah-beyaz renk formu uzun yıllar fotoğrafçılıkta kullanıldığı için insanlar tarihî bir olguyu çağrıştıran argümanları her zaman siyah-beyaz fotoğraflarda arama ihtiyacı duymuştur (Bodur, 2006, s. 78-80). Ara Güler'in 1959, 1961, 1962, 1968 ve 1987 yıllarında çektiği beş adet görsel, filatelik tasarım olarak tedavüle çıkarılmıştır. Bu bağlamda kompozisyondaki dizilim sırası dikkate alındığında 1959, 1961 ve 1962 tarihli tasarımların siyah-beyaz, 1968 tarihli tasarım renkli, 1987 tarihli tasarımın ise yine siyah-beyaz olarak baskıya çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Ara Güler'in nostaljik ve belgesel yakın üslubuna uygun olan bu yaklaşım, gündelik hayatın içinden seçilen sahnelerde dramatik ışık-gölge kullanımını öne çıkarmaktadır. Sanatçı bu sayede oluşturduğu görsel dil aracılığıyla eserlerine hem duygusal derinlik hem de tarihe tanıklık etme hissi kazandırmıştır. Erzurum yöresine ait renkli pul tasarımı ise istisnai bir örnek oluşturarak Ara Güler'in yalnızca İstanbul ile ilgilenmediğini, aynı zamanda Anadolu'nun farklı coğrafyalarını da belgelediğini hatırlatmaktadır.

Grafik tasarımcılar genellikle doğrudan görsel kullanmak yerine tasarladıkları kompozisyonlarına tipografik ve illüstratif eklemeler yaparak özgün tasarımlar üretmeyi hedeflemektedir. Ancak Ara Güler tarafından çekilen fotoğraflar ve mevcut filatelik tasarımlar bir arada değerlendirildiğinde bu yaklaşımın pul tasarım sürecinde göz ardı edildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, Evrensel Posta Birliği (UPU) tarafından belirlenen standartlar, tipografi kullanımı başta olmak üzere betimleyici metinleri ve illüstratif unsurları önemli ölçüde sınırlamaktadır (Universal Postal Convention, 2021, s. 50). Buna karşın 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan kartpostal geleneği hem iletişim aracı hem de estetik bir obje olarak fotoğrafı merkeze yerleştirerek metni tasarımın içine daha sınırlı ve anlaşılır biçimde dâhil etmiştir. Benzer bir biçimde 20. yüzyılın ortasında gelişen İsviçre (Uluslararası Tipografik) Stili de minimalist ve işlevsel tasarım anlayışı çerçevesinde fotoğrafı ve tipografiyi dengeli kullanarak mesaj iletiminde görseli temel araç hâline getirmiştir. Her iki yaklaşımda fotoğrafın yalnızca dekoratif bir öğe olarak değil, iletişimsel değeri yüksek bir ana bileşen olarak konumlandırılması, netlik ve sadelik ilkesine dayalı ortak bir estetik anlayışın ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır.

Ara Güler konulu filatelik tasarımlarda tipografi kullanımının sınırlı tutulduğu görülmektedir. Düz yazı fontu kullanılarak oluşturulan ifadelerin renk zemin ilişkisine göre konumlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda beyaz renkli ifadeler koyu renkli zemine yerleştirilmişken koyu renkli yazımlar da özellikle beyaz renk tonunun ağırlıkta olduğu kısımlara eklenmiştir. Tipografi yerleştirmelerindeki bu tercih hem okunabilirliği artırmış hem de görsel bütünlüğü sağlamıştır. Tasarım sürecinde tipografinin bilinçli olarak arka planda kalmasını sağlayan bu anlayış, görsel anlatımı öne çıkararak Ara Güler'e duyulan saygıyı yansıtmaktadır. Sanatçının künyesini belirten beyaz renkli Ara Güler ifadesinin ise 1961 tarihli seri numaralı anma pulunun haricindeki diğer tasarımların tamamında kullanıldığı görülmektedir.

Hayatını fotoğraflarıyla bütünleştiren Ara Güler, çektiği fotoğrafların önemli bir kısmını yayınlama imkânı bulmuştur. Farklı içerikte fotoğraflar çeken Ara Güler'in çalışmalarında İstanbul'u baskın bir biçimde kullandığı anlaşılmaktadır. Toplumsal yaşam, kentleşme, göç ve yoksulluk temasını sıklıkla kullanan sanatçı, arşivlediği fotoğrafları toplumsal bellek ile ilintili bir araca dönüştürme gayreti içerisinde olmuştur.

Önceki yıllarda farklı kategorilerde (resim, fotoğraf, teknik çizim vb.) yayınlanan çok sayıda eserin pul emisyon programına konu olduğu bilinmektedir. Ara Güler ile ilgili filatelik tasarımların ise ancak 2024'te pul emisyon programına dâhil edildiği görülmektedir. Filateli, bu bağlamda Ara Güler'e ait eserlerin yalnızca görsel dolaşımını artırmakla kalmayıp, söz konusu fotoğrafların farklı sosyal kesimlere ulaşmasını da sağlamaktadır. Dolayısıyla bu tür tematik çalışmalar sanatçılara ait eserlerin yeniden üretilmesini sağlamak ve daha geniş kitlelere ulaşmasına aracı olmaktadır. Sonuç olarak Ara Güler'in fotoğraflarının dolaşımda olan filatelik nesnelere aktarılması, onun sanatsal mirasının korunduğunu ve kültürel bellekte yaşatıldığını göstermektedir.

KAYNAKÇA

Akgüngör, A. R. (2021). Ara Güler. *Genç Dünya Dergisi*, (17), 12-15. <https://yenidunyavakfi.org/pdf/Sayi-17/#book/13>

Ara Güler Müzesi. (2024). Ara Güler. <https://aragulermuzesi.com/tr/ara-guler>

Bodur, Y. F. (2006). Fotoğraf ve Renk: Fotoğraftaki Renklerin İletilerin

Algılanmasındaki Rollerini. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 77-86.

Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>

Güçel, M. (2023). *Türkiye’de fotoğraf müzesi örneği olarak Ara Güler Müzesi & Ara Güler Arşiv ve Araştırma Merkezi* (Yüksek Lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Güler, A. (1996). *Babil’den Sonra Yaşayacağız*. (Çev. Sirvart Malhasyan). Aras Yayıncılık.

Güler, A. (2010). *İstanbul’u Dinliyorum*. Masa Yayınevi.

Güler, A. (2024). *Hayalimdeki İstanbul*. PTT-Ara Güler Müzesi.

Güven, K. (2018). Ara Güler Ustamıza Merhaba. *Göz*, (8), 20-31.

Hut, D. (2022). *Beykoz’un Tarihi Suları Su Kültürü ve Su Yapıları*. (1. Baskı). (Ed. Hilal Yurdakul). Beykoz Belediyesi Kültür Yayınları.

İletim. (2021). Ara Güler’in Tarihe Bıraktığı İzleri Sürdük. <https://iletim.istanbul.edu.tr/index.php/2021/12/07/ara-gulerin-tarihe-biraktigi-izleri-surduk/>

İsmet, B. (2021). Fotoğraf Eserinin Temsili Sanat Olarak Tanınma Olanığı. *Politik Ekonomik Kuram*, 5(1), 34-41. <https://doi.org/10.30586/pek.877399>

İstanbul Modern. (t.y.). İstanbul Modern Fotoğraf Galerisi, Ara Güler Sergisine Ev Sahipliği Yapıyor: İki Arşiv, Bir Seçki: Ara Güler’in İstanbul’daki İzinde. <https://www.istanbulmodern.org/basin-bultenleri/istanbul-modern-photography-gallery-hosts-ara-guler-exhibition-two-archives-one>

Khalkedon Mezat. (2025). 2024 Ara Güler İlk Gün+Posta Damgalı Zarf. <https://www.khalkedonmezat.com/en/product/8712073/cumhuriyet-fdc-2024-ara-guler-ilkgun-posta-damgali-zarf>

Kuter, M. (2012). *Pullardaki Bursa 1923-2010*. 1. Baskı. Korza Yayıncılık.

Özdamar Akarçay, G. (2023). Ara Güler: Türkiye’nin Görsel Vak’a-nüvisi. 100. Yılında Osmanlı Arşivi. Yüzüncü Yıla Armağan (ss.81-103), Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

- PTT Filateli. (2016). Filateli Terimler. https://www.filateli.gov.tr/docs/2016_filateliterimler.pdf
- Pulhane. (1979). Dünya Çocuk Yılı (Ek Değerli). <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k197902.html>
- Pulhane. (2024). Ara Güler. <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k202404.html>
- Stanley Gibbons. (2025). Collecting Queen Elizabeth II stamps. <https://www.stanleygibbons.com/collecting-stamps/dispatches/collect-QEII-stamps>
- Stickybacks.uk. (2025). Portrait Stamps or Photograph Stamps or Stamp Photographs. <https://www.stickybacks.uk/stamps.asp>
- Tavlaş, N. (2014). *Foto Muhabiri: Ara Güler'in Hayat Hikâyesi*. Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- The Postal Museum. (1936). Accession Design of Edward VIII. <https://www.postalmuseum.org/wp-content/uploads/2018/12/Stamp-History-1936-Accession-Design-of-Edward-VIII.pdf>
- Tuna, T. (1997). Philately in Turkey. *SkyLife*, 12.
- Universal Postal Convention. (2021). Convention. <https://www.upu.int/UPU/media/upu/files/aboutUpu/acts/03-actsConventionAndFinalProtocolconventionAndFinalProtocolAdoptedAtAbidjanEn.pdf>
- USPS.com. (2025). Ansel Adams. <https://www.stampsforever.com/stamps/ansel-adams#about-this-stamp>
- Yenici, M. (2020). Toplumsal Bellek Kaydı Olarak Ara Güler'in Meyhane Fotoğrafları. *Art-Sanat*, 14, 557-77. <https://doi.org/10.26650/artsanat.2020.14.0021>.
- Yıldırım, F., & Yıldız, A. (2013). Cirit Atları: Anket Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Veteriner Bilimleri Dergisi*, 8(1), 35-41.
- Zöllner, Frank. (2020). Aby Warburg and the Postage Stamp. From a Collector's, *Passion to a Visual Theory*. 47. 7-49. <https://doi.org/10.11588/artdok.00009431>